

РОЛЬ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

діяльності: навч.-метод. посіб. / С.О. Сисоєва, Т.І. Коваль, Л.П. Сущенко. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2009. – 380 с.

7. Билінська Н.А. Використання електронного підручника з дисципліни “Вища математика” для підтримки самостійної роботи студентів хіміків / Н.А. Билінська // Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка – Луганськ, 2010. – № 1 (188). – С. 35 – 41. – (Педагогічні науки).

8. Богданова Н. Електронний підручник як засіб навчання / Н. Богданова // Гуманізація навчально-виховного процесу. – Слов’янськ, 2011. – Вип. LV. Ч. II. – С. 78 – 88.

9. Павлютенков С.М. Електронний підручник як фактор підвищення мотивації до навчальної діяльності майбутніх педагогів / С.М. Павлютенков, Л.П. Добровольська // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. – Мелітополь, 2010. – С. 177 – 185. (Серія “Педагогіка”; вип. IV).

10. Шепетко Ю.М. Електронний підручник як ефективний засіб підвищення якості освіти [Електронний ресурс] / Ю.М. Шепетко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – №6 (20). – Режим доступу до журналу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/em20/content/10syumeoq.htm>.

11. Луканин А.Г. Электронное учебное пособие на основе LaTeX как средство совершенствования математической подготовки учителя в вузе / А.Г. Луканин, К.П. Ядров // Известия Волгоградского государственного педагогического университета. – 2009. – №6. – С. 155 – 158.

12. Овчар І.М. Електронний підручник як один із основних аспектів інтенсифікації вивчення математики у ВНЗ I – II рівня акредитації / І.М. Овчар, І.В. Калашиніков // Комп’ютер у школі та сім’ї. – 2009. – № 2. – С. 35 – 37.

13. Румянцева Е.Л. Информационные технологии: учеб. пособ. / Е.Л. Румянцева, В.В. Слюсар / под ред. Л.Г. Гагаріной. – М.: ИД “ФОРУМ”: ИНФРА-М, 2007. – 256 с.

Стаття надійшла до редакції 14.11.2013

УДК 371.134 – 057.875:81’243

Інна Ромащенко, кандидат педагогічних наук, доцент
Академії муніципального управління, м. Київ

РОЛЬ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

У статті здійснено спробу проаналізувати роль науково-дослідницької діяльності у формуванні та становленні сучасної творчої особистості фахівця. Досліджене питання впливу науково-дослідницької діяльності на самовираження студентів гуманітарних факультетів.

Ключові слова: науково-дослідницька діяльність, творчість, самоосвіта, самовираження, становлення особистості.

Рис. 1. Табл. 2. Літ. 21.

Інна Ромащенко, кандидат педагогических наук, доцент
Академии муниципального управления, г. Киев

РОЛЬ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ФОРМИРОВАНИИ ТВОРЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ

В статье осуществлена попытка проанализировать роль научно-исследовательской работы в формировании современного специалиста. Исследован вопрос влияния научно-исследовательской работы на самовыражение студентов.

Ключевые слова: научно-исследовательская деятельность, творчество, самообразование, формирование личности.

Inna Romashchenko, Ph.D. (Pedagogic)
Docent of Academy of Municipal Management, Kyiv

ROLE OF RESEARCH ACTIVITIES IN FORMING A CREATIVE PERSONALITY

An attempt to examine the issue of scientific research problems of higher educational establishments as the essential part of personal and professional development is given by the author.

Keywords: scientific research activity, self-education, personal and professional development.

Постановка та обґрунтування здатної критично мислити, постійно навчатися, актуальності проблеми. Проблема усвідомлювати необхідність безперервної формування творчої особистості, самоосвіти для досягнення конкурентоздатності

РОЛЬ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

на світовому ринку праці є пріоритетним завданням сучасної вищої школи. Нагальним завданням вищої школи на сучасному етапі є формування потреби до самоосвіти на основі використання наукових методик та науково-дослідницької діяльності.

Мета статті – здійснити теоретичний аналіз впливу науково-дослідницької діяльності на формування особистості студента на сучасному етапі.

Аналіз наукових досліджень. Проблему формування особистості досліджували вчені С. Гончаренко, Л. Губерський, М. Євух, В. Журавський, І. Зязюн, В. Кремень, О. Савченко, О. Сердюк, І. Надольний, В. Огневюк. Питання організації науково-дослідницької діяльності відображені у роботах В. Андрєєва, П. Підкасистого, В. Гольцової, Н. Амеліної, Н. Яковлевої та інших.

Виклад основного матеріалу. Загально визнано, що основним видом діяльності студентів є навчання. Представимо основні способи навчальної діяльності на рис. 1:

завдання перед студентом, тобто його вміння організації змісту та завдання освітньої діяльності, яка оптимально стимулює самостійний пошук студента та його прагнення до наукової діяльності.

Зміст поняття “наукова діяльність” трактується як інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання та використання нових знань, основними формами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження [9]. Поняття “наукова діяльність” розглядається у єдності з поняттям “творчість” оскільки вони є механізмами діяльності особистості, що спрямовані та забезпечують певні інтелектуальні досягнення і духовні потреби особистості.

На підставі аналізу наукових джерел, можемо зробити висновок, що проблема дослідження творчості була актуальною для вчених у різні епохи (Таблиця 1):

Творчість людини вимагає особливих способів сприйняття і здійснення такої діяльності. Вчені [3, 8, 13, 16, 18, та інші] трактують творчість як особливий процес, що складається з таких

Рис. 1 Способи науково-дослідницької діяльності

Змістом навчальної діяльності є репродуктивні, проблемно-творчі, науково-дослідницькі дії, які є основою оволодіння методикою наукового пізнання, формування дослідницьких вмінь, які своєю чергою забезпечують прагнення до науково-дослідницької діяльності студентів і формують у студентів активне ставлення до навчання та самостійної професійної діяльності, професійні ціннісні орієнтації [10]. Проблема формування та становлення творчої особистості, розвиток її інтелектуального потенціалу є першочерговим завданням вищої школи. Для більш глибокого вивчення та аналізу проблеми необхідно дослідити такі поняття як творчість та творчий потенціал. Творчість – це така діяльність людини, в результаті якої створюється щось нове, чого до цього часу не було [14].

У процесі навчальної діяльності студенти повинні розвинути здатність і смак до самостійного мислення та самоосвіти. При цьому надзвичайно важливим є педагогічна майстерність викладача у постановці навчального

компонентів: усвідомлення проблеми, її дослідження, генерування ідей та їх практичне втілення.

В. Андрєєв [2] визначає характерні ознаки творчої педагогічної діяльності:

- створення проблемної ситуації;
- особистісна соціальна значимість і прогресивність;
- наявність об’єктивних (соціальних, матеріальних) умов для творчості;
- суб’єктивні умови (знання, уміння, позитивна мотивація, творчі здібності особистості);
- новизна результату.

Для здійснення творчої діяльності потрібно, щоб особистість була здатною реалізувати діяльність та мала такі ознаки:

- бачення перспективи;
- спостережливість;
- уникнення поверхневих формулювань;
- прагнення до експериментальної діяльності;
- вміння відстоювати власну точку зору;
- креативність та амбіційність;

Таблиця 1.

Наукові погляди на поняття творчість	
Історичний період	Зміст наукових поглядів на поняття творчість
Стародавній Схід	- повний, безперервний, об'єднуючий процес (І. Цзин) - вміння створювати нове (Конфуцій)
Стародавня Греція	- пізнавальна діяльність людини (Парменід) - вивчення науки та мистецтва (Піфагор) - мистецтво і наука як високий рівень людської діяльності (Арістотель)
Стародавній Рим	- всеперемагаючий розум (Цицерон) - умение мыслить и действовать самостоятельно (<i>Квинтилиан</i>)
Західна Європа Средньовіччя	- логіка, мислення, мистецтво вести дискусію (Абеляр)
Київська Русь (X- XVII ст.)	- корисне ремесло – письмо, співи (Ярослав Мудрий)
Новий час Країни Західної Європи XVII – XVIII ст.	- розвиток здібностей до роздумів, самостійного усвідомлення навколишнього світу (Р. Декарт) - ідея всебічної освіти, тісний зв'язок знань і дій (Я.А. Коменський) - розумова діяльність, внутрішня рефлексія (Дж. Локк) - культ генія, рефлексія творчого процесу (Ж.Ж. Руссо)
Західна Європа XIX ст.	- тип активності – особистість, яка пізнає і діє (І. Кант) - дидактика розвиваючого навчання... прагнення вчителя розвивати творчу особистість (А. Дістервег) - розвиваюче навчання і праця, що виховує (І. Пестолоцці)
Зарубіжна школа XIX – XX ст.	- прагнення до знань, саморозкриття особистості та творчого потенціалу передбачено природою (М. Монтесорі) - прагматизм, розвинене мислення, прогнозування результату (Д. Дьюї) - процес “космологічного, духовного, насичуючого” (М. Фокс) - “спосіб компенсації комплексу неповноцінності” (А. Адлер). - процес досягнення особистістю “ідеального Я”, спосіб її саморозкриття (Р. Асаджіолі) - успішний політ думки. (П. Хіл)
Сучасні погляди науковців	- самостійність, виховання ума, розвиток мислення (С.Т. Шацький) - призначення людини в світі і проходження нею свого життєвого шляху (С.Л. Рубінштейн) створення культури цінностей (А.Н. Леонтьєв) - сукупність протиріч в житті людини, які спонукають її до активності (К.А.Абульханова-Славська). - ознака вільної, здатної до саморозвитку особистості (В.Н. Дружиніна) - вид когнітивної діяльності, який сприяє новому баченню завдань (В.И.Слободчиков)

- прагнення до самореалізації [2, 11, 12, 13];

Для більш глибокого розуміння поняття творчість необхідно проаналізувати поняття творчий потенціал, які не є синонімами.

На підставі наукових джерел [19, 20] потенціал (від лат. *potentia* – сила) означає джерела, можливості, засоби, які можуть бути використані для вирішення певного завдання або досягнення певної мети.

Зупинимось на більш детальних трактуваннях поняття “творчий потенціал” (таблиця 2).

На переконання Л. Гаврилюк [5] науковець може самостійно створювати простір для самовираження, становлення індивідуальних інтересів. Це стає можливим, якщо:

- реалізуються можливості для формування у студентів пізнавального інтересу, самостійності, творчої активності, прагнення оволодіти науково-дослідницькими вміннями та навичками, які є основними складовими науково-дослідницької роботи;

Таблиця 2.

Характеристика поняття “творчий потенціал”

Автор визначення	Характеристика поняття творчий потенціал
Л.Г. Піхтовников	Сукупність реальних можливостей, умінь та навичок, які зумовлюють їх розвиток [15]
І.О. Мартинюк, В.Ф. Овчинніков	Вимір можливостей особистості для здійснення творчої діяльності [17]
Т.Г. Браже	Розвинене почуття нового, система знань, переконань на основі яких будується і регулюється діяльність людини [4]
А.М. Матюшкін	Інтегративне личностное свойство, выражающееся в отношении (позиции, установке, направленности) человека к творчеству [13]
Н.В. Мартишина	Багатоаспектна динамічна характеристика, яка складається із ціннісного, когнітивного та діяльнісного компонентів [12]

- забезпечує мотивування науково-дослідної роботи студентів шляхом структуризації та спрямованого відбору навчального матеріалу;

- залучення студентів до діяльності з оволодіння науково-дослідницькими вміннями та навичками:

Вчений Б. Ананьєв [1] стверджує, що поняття “творчий потенціал” охоплює всі властиві особистості характеристики – мислення, волю, пам’ять, знання, переконання. Ці властивості формують творчий потенціал особистості, можливість її самореалізації та саморозвитку, здатності діяти відповідно до нових умов.

Отже, науково-дослідницька діяльність студентів – це одна із форм навчального процесу, яка поєднує навчання та практику, є ключовим фактором підготовки сучасного фахівця. Мета науково-дослідницької діяльності у вищій школі – це забезпечення розвитку особистості та формування високих професійних якостей фахівця, “заміни традиційного репродуктивного навчання творчо дієвим, яке повинно сприяти не тільки оволодінню знань, умінь та навичок, а й особистісному розвитку студентської молоді, формуванню системи соціокультурних потреб, самоактуалізації та самоздійснення особистості” [21].

Висновок. Розвиток наукових досліджень у вищих навчальних закладах має особливе важливе значення на сучасному етапі, коли прогрес суспільства суттєво визначається науковими досягненнями у галузі природничих, гуманітарних та інших наукових галузях. Розвиток незалежної Української держави ставить сьогодні нові завдання, пов’язані із розбудовою національної системи вищої освіти. Отже, нові завдання ставляться і щодо організації самої науки вищої школи і, зокрема, науково-дослідницької роботи вищих закладів як ключового фактору формування творчої особистості. Розвиток науки у вищій школі передбачає підвищення якості

підготовки спеціалістів, здатних після закінчення навчання самостійно і творчо вирішувати серйозні наукові завдання, аналізувати теоретичні і практичні тенденції ефективного управління народним господарством в умовах ринкової економіки. Тому саме у вищому навчальному закладі важливо створювати умови для розвитку творчої особистості на основі самостійного мислення та прагнення до нових наукових досліджень.

1. Ананьев Б.Г. *Психология и проблемы человекознания* / Б.Г. Ананьев; под ред. А.А.Бодалева. – М.: Изд-во “Институт практической психологии”, 1996. – 384 с.

2. Андреев В.И. *Педагогика творческого саморазвития. Инновационный курс. Книга 2* / В.И. Андреев. – Казань: Изд-во “Казанский университет”, 1998. – 320 с.

3. Бернштейн М.С. *Психология научного творчества* / М.С. Бернштейн // *Вопросы психологии*. – 1965. – №3. – С. 158 – 163.

4. Браже, Т.Г. *Развитие творческого потенциала учителя* / Т.Г. Браже // *Сов. педагогика*. – 1989. – №8. – С. 89 – 94.

5. Гаврилюк Л.В. *Формування готовності студентів ВТНЗ до науково-дослідної роботи засобами іноземної мови* / Л.В. Гаврилюк // *Вісник ХНУ: Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти*. – 2010. – Випуск 16. – С. 57 – 62.

6. Гончаренко С.У. *Український педагогічний словник*. – Київ: Либідь, – 1997. – 376 с.

7. Демиденко В.К. *Психологія вищої освіти. Навчальний посібник*. – Бердянськ: БДПУ, 2003. – 48 с.

8. Дружинин В.П. *Психология общих способностей* / В.П. Дружинин. – СПб.: Питер, 2000. – 368 с.

9. Закон “Про вищу освіту” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2984-14>.

10. Єфремов С.В. *Визначення поняття “науково-дослідна робота студентів”* / С.В. Єфремов // *Матеріали наук. конф. викладачів та аспірантів кафедри загальної педагогіки 15 – 17 травня 2007*. – Х.: ХНПУ імені Г. Сковороди, 2007. – С. 19 – 20.

11. Куликова Л.Н. *Проблемы саморазвития личности* / Л.Н. Куликова. – М., 1997. – 167 с.

СТАН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УКРАЇНСЬКИХ ВНЗ

12. Мартишина Н.В. Ценностный компонент творческого потенциала личности педагога. – Педагогика. – 2006. – №3. – С. 48 – 56.
13. Матюшкин А.М. Концепция творческой одаренности / А.М. Матюшкин // Вопросы психологии. – 1989. – № 6. – С. 29 – 33.
14. Моляко В.А. Психология творческой деятельности. – К.: Знание УССР, 1978. – 48 с.
15. Москвичева Л.Н. Эстетическое развитие личности и ее творческий потенциал / Л.Н. Москвичева – М.: Знание, 1985. – 64 с.
16. Ньюэл А. Процесс творческого мышления / А. Ньюэл, Дж.С. Шоу, Г.А. Саймон / в кн. Психология мышления. – М., 1965. – С. 500 – 530.
17. Овечкин В.П. Образование в условиях изменяющихся культурно-технологической среды / В.П. Овечкин // Педагогика. – 2005. – №10. – С. 18 – 27.
18. Основные современные концепции творчества и одаренности / Под ред. Д.Б. Богословской. – М.: Молодая Гвардия, 1997. – 416 с.
19. Психология; Словарь / Под ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – М.: Политиздат, 1990. – 494 с.
20. Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. М. Прохоров. – 3-е изд. – М.: Сов. энциклопедия, 1985. – 1600 с.
21. Шевченко Г.П. Концептуальна сутність компетентнісного підходу: європейський вимір / Г.П. Шевченко // Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України: матеріали методологічного семінару. – К.: Педагогічна думка, 2009. – С. 121 – 130.

Стаття надійшла до редакції 10.01.2014

УДК 378.147:1'29

Оксана Сергеева, кандидат педагогічних наук, доцент Хмельницького національного університету

СТАН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УКРАЇНСЬКИХ ВНЗ

У статті досліджено стан професійної підготовки перекладачів в українських ВНЗ. З'ясовано законодавчо-нормативну базу професійної діяльності перекладачів в Україні, проаналізовано програми українських ВНЗ з підготовки перекладачів і визначено позитивні і негативні сторони професійної підготовки майбутніх перекладачів в Україні.

Ключові слова: перекладач, професійна підготовка, навчальні програми, бакалавр, магістр, компетентність.

Літ. 16.

Оксана Сергеева, кандидат педагогических наук, доцент Хмельницкого национального университета

СОСТОЯНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ ПЕРЕВОДЧИКОВ В УКРАИНСКИХ ВУЗах

В статье исследовано состояние профессиональной подготовки переводчиков в украинских вузах. Выявлена законодательно-нормативная база профессиональной деятельности переводчиков в Украине, проанализированы программы украинских вузов по подготовке переводчиков и определены положительные и отрицательные стороны профессиональной подготовки будущих переводчиков в Украине.

Ключевые слова: переводчик, профессиональная подготовка, учебные программы, бакалавр, магистр, компетентность.

Oksana Sergeeva, Ph. D. (Pedagogic), Docent National University, Khmelnytsky

ITEM CONDITION OF PROFESSIONAL TRAINING TRANSLATORS AND INTERPRETERS AT THE UNIVERSITIES OF UKRAINE

The author has analyzed the state of professional training future translators and interpreters at the universities of Ukraine. It was found legislative and regulatory frameworks of professional activities of translators and interpreters in Ukraine. It is shown that there is no National Occupational Standards in Translation and Interpreting in Ukraine. The author has pointed out positive and negative aspects of professional training translators and interpreters at the universities of Ukraine.

Keywords: translator/interpreter, professional training, educational programs, Bachelor, Master, competence.

Постановка проблеми та аналіз досліджень та публікацій. В умовах інтенсифікації і розширення економічних, політичних та культурних зв'язків між державами, коли швидкий розвиток засобів комунікації привів до скорочення відстані між

різними народами, наше суспільство потребує висококваліфікованих, багатопрофільних фахівців зі знанням двох і більше іноземних мов, перекладачів, здатних брати участь у будь-якому міжнародному співробітництві, спрямованому на формування нового ставлення до України в Європі й у світі.